

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ**

ЮХИМУК ВІРА ПЕТРІВНА

УДК 796.032:373-057.87(477)

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЛІМПІЙСЬКОЇ
ОСВІТИ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ УКРАЇНИ**

24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту

ЛЬВІВ – 2007

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському державному університеті фізичної культури Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент
ПЕТРИШИН Юрій Володимирович,
Львівський державний університет фізичної культури, завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БУЛАТОВА Марія Михайлівна,
Національний університет фізичного виховання і спорту України, проректор з міжнародних зв'язків, президент Олімпійської академії України;

кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
ГРЕЧАНЮК Оксана Олексіївна,
Львівський державний університет фізичної культури, доцент кафедри гуманітарних дисциплін.

Захист відбудеться **7 грудня 2007 року о 14 годині 30 хвилин** на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.829.01 Львівського державного університету фізичної культури (вул. Костюшка, 11, м. Львів, 79000).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Львівського державного університету фізичної культури (вул. Костюшка, 11, м. Львів, 79000).

Автореферат розіслано 1 листопада 2007 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.М. Линець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Олімпійська освіта є одним з дієвих та ефективних засобів пропаганди олімпійських ідеалів, поширення знань про олімпійський рух, його історію та сучасність.

Основи олімпійської освіти заклав засновник сучасного олімпійського руху французький барон П'єр де Кубертен у праці "Спортивна педагогіка" (1919), а значного поширення у багатьох країнах світу вона набула в середині ХХ – на початку ХХІ століття.

В Україні, яка є потужною спортивною та олімпійською державою Європи, за роки державної незалежності зроблено чимало для формування вітчизняної системи знань про історію зародження та розвитку олімпійського руху, про філософські, методологічні засади й принципи олімпізму (Борзов В.Ф., 1997; Попеску І.К., 1999; Бака М.М., 2000; Федоренко І.Н., 2000; Булатова М.М., Платонов В.М., 2001; Герцик М.С., Вацеба О.М., 2001; Лабскір В.М., Любиев А.И., Юшко А.В., 2005 та ін.).

Виконано чимало кількості дисертаційних та науково-популярних праць з історії фізкультурно-спортивного та олімпійського руху в Україні (Кулик Я.Л., Костюк С.А., Петренко М.І., 1997; Гречанюк О.О., 2000; Римар О.В., 2002; Олійник М.О., Грот Ю.І., 2002, 2005; Цьось А.В., 2005; Лозовський І.Р., 2005); про діяльність НОК України (В.В. Кулик, 2000; Ю.В. Зайдовий, 2004); про окремих видатних діячів, тренерів, олімпійців України (Галинский В., 2002; Бубка С.Н., 2004; Антонєць Н.В., 2005; Драга В.В., Зубалій М.Д., 2006; Хромаєв З.М., Волошин А.П., 2006); про виступи українських атлетів на окремих Олімпіадах (Сорока М.М., 2000, 2002); про розвиток окремих олімпійських видів спорту: тенісу (Борисова О.В., 2000), волейболу (Єрмаков С.С., 2004), спортивної гімнастики (Шахлін Б.А., 2004), гандболу (Ивахин А.Е., Белокопытов Г.Е., Гончарук А.А., 2005), баскетболу (Хромаєв З.М., Волошин А.П., 2006).

Водночас наукових праць, які стосувалися б організації та змісту олімпійської освіти дітей та молоді, виразно бракує. У цьому напрямі відзначимо дисертаційні праці, виконані в Російській Федерації та Республіці Білорусь, зокрема „Состояние и пути совершенствования олимпийского образования и воспитания учащейся молодежи” Е.В. Бариновой (1994); „Система олимпийского образования в многопрофильной школе-комплексе физкультурно-эстетического направления” Г.Ф. Петлеваного (1997); „Межпредметные связи в структуре школьного олимпийского образования” К.Н. Ефременкова (1998); „Региональные системы олимпийского образования” Р.А. Пирожникова (2000); „Фейр Плей в системе олимпийского образования” М.А. Захарова (2000), „Ценности олимпизма как фактор гуманизации образования в вузе физкультурного профиля” Ц.А. Высоцки (2006) та ін.

Чимало фактологічного матеріалу про стан і перспективи розвитку олімпійської освіти школярів міститься в наукових виданнях ряду наукових

сесій, конгресів, міжнародних форумів, континентальних семінарів, конференцій: „Олимпизм, олимпийское движение, Олимпийские игры и современность” (Москва, 1995–1997, 2000–2002); „Человек в мире спорта” (Москва, 1998); „Молодежь–Наука–Олимпизм” (Москва, 1998, 2002); „Олимпийское движение и социальные процессы” (Омск, 1998; Москва, 1999); „Олимпийский спорт и спорт для всех” (Минск, 2001; Москва; 2003, Київ, 2005); „Wychowanie fizyczne i sport” (Warszawa, 2002); „Практика Олимпийского образования” (Москва, 2002); “Олімпійська освіта: виховання, здоровий спосіб життя, соціальна адаптація” (Київ, 2007) тощо.

Зважаючи на багатовекторність завдань олімпійської освіти – від підвищення рівня знань до залучення до активних занять фізичними вправами, – дослідження організаційно-методичних основ олімпійської освіти учнів загальноосвітніх шкіл України є назрілою й важливою науковою проблемою вітчизняної галузевої науки.

Зв'язок роботи з науковими планами, програмами, темами. Дисертацію виконано відповідно до теми 1.1.4 “Історико-методологічні засади розвитку української фізичної культури” Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001–2005 рр. Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України з номером державної реєстрації 0102U002641 та 1.1.3. “Історико-методологічні напрями розвитку фізичної культури та спорту в Україні” Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту з номером державної реєстрації 0106U012605.

Роль і завдання автора у виконанні цих тем полягали у розробці та впровадженні олімпійської тематики у навчально-виховний процес школярів загальноосвітніх шкіл України.

Об'єкт дослідження – олімпійська освіта школярів.

Предмет дослідження – організація та методичне забезпечення олімпійської освіти учнів загальноосвітніх шкіл України.

Мета дослідження – обґрунтувати організаційно-методичні основи олімпійської освіти учнів середнього шкільного віку загальноосвітніх шкіл України.

Завдання дослідження:

1. Вивчити, проаналізувати та систематизувати здобутки вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі олімпійської освіти дітей та підлітків.
2. Визначити роль і значення олімпійської освіти у процесі фізичного виховання школярів України.
3. З'ясувати обізнаність 12-річних школярів у питаннях олімпійського руху та вивчити їхнє ставлення до занять фізичними вправами.

4. Обґрунтувати, експериментально перевірити й запропонувати для впровадження форми олімпійської освіти для дітей середнього шкільного віку.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел та спеціалізованих сторінок з мережі Інтернет; методи теоретичної інтерпретації: аналіз і синтез, узагальнення, індукція і дедукція; соціологічні методи (опитування: анкетування, метод часткових статистичних спостережень); педагогічний експеримент; методи математичної статистики (критерій знаків Пірсона, статистичний тест часток).

Наукова новизна одержаних результатів:

- подано понятійне тлумачення термінів “олімпійська освіта”, “олімпійське виховання”, яке базується на загально педагогічних підходах до категорій “освіта”, “виховання”, доповнено сутність олімпійської освіти, її мету, завдання і функції в загальноосвітній школі;
- з’ясовано місце і роль олімпійської тематики у першому розділі “Навчальний пріоритетний матеріал” навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів “Основи здоров’я. Фізична культура (5–12 класи)” (2005);
- визначено обізнаність учнів загальноосвітніх шкіл України у питаннях олімпійського руху та проведено порівняння цих знань з аналогічними знаннями однолітків зарубіжних країн;
- виявлено асоціації 12-річних підлітків щодо Олімпійських ігор, ставлення до олімпійських ідеалів, спортивних кумирів;
- виявлено специфіку засвоєння знань олімпійської тематики учнями загальноосвітніх навчальних закладів України відповідно до вікових, статевих та соціальних чинників;
- визначено ставлення вчителів фізичної культури до основних форм реалізації олімпійської освіти серед учнів різного віку;
- обґрунтовано, систематизовано й адаптовано для учнів середнього шкільного віку навчальний матеріал з історії, філософії, організації олімпійського руху;
- доповнено й узагальнено відомості про зміст, структуру, засоби та спрямованість олімпійської освіти школярів ряду зарубіжних країн.

Наукова новизна визначається й тим, що дисертація є першою у сучасній вітчизняній теорії фізичної культури спробою комплексного дослідження олімпійської освіти школярів України. Результати дослідження сприятимуть кращому розумінню сутності олімпійської освіти та її практичному впровадженню у навчально-виховний процес загальноосвітніх шкіл України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання представленого в роботі матеріалу, основних теоретичних положень і висновків для розробки курсів лекцій з теорії і практики

олімпійської освіти, для підготовки довідкової та навчальної літератури з цієї проблематики.

Основні положення дисертації можуть бути використані також для доповнення й уточнення матеріалів до викладання курсів “Історія фізичної культури”, “Теорія і методика фізичного виховання”, “Педагогіка” для студентів спеціалізованих вищих навчальних закладів фізкультурного профілю та вдосконалення навчального матеріалу й унаочнення з предмету “Фізична культура” для школярів середнього шкільного віку, а також для проведення засідань методичних об’єднань, курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки вчителів загальноосвітніх шкіл.

Результати досліджень можна використовувати під час планування та організації навчально-виховного процесу з фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах України.

Результати дослідження впроваджені у навчальний процес із фізичного виховання семикласників СШ №21 м. Львова, ЗОШ №1 та №2 с. Угринів Тисменицького району Івано-Франківської області; у навчальний процес студентів Львівського державного університету фізичної культури та Івано-Франківського коледжу фізичного виховання; слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури обласних інститутів педагогічної освіти Львівської та Івано-Франківської областей та в діяльність Львівського обласного управління освіти з фізичного виховання та спорту Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України. Упровадження підтверджено відповідними актами.

Основні положення дисертації представлено у вигляді навчального посібника “Олімпійський всезнайко” (2007), який одержав гриф Міністерства освіти і науки України (лист № 14/18–1443 від 24.11. 2006).

Особистий внесок дисертанта полягає в самостійній організації та проведенні педагогічного експерименту; вивченні, аналізі та узагальненні змісту та ролі олімпійської освіти у навчально-виховному процесі школярів, проведенні анкетування школярів і вчителів, розробці навчального посібника та методичних матеріалів для виховних заходів з учнями середнього шкільного віку, експериментальному доведенні ефективності запропонованих заходів, а також інтерпретації отриманого матеріалу і написанні дисертаційної роботи.

У роботах, виконаних у співавторстві, особистий внесок дисертантки полягає у джерелознавчому аналізі, проведенні педагогічного експерименту, теоретико-методичних узагальненнях, підготовці матеріалів до друку.

Апробація результатів дисертації. Результати дисертаційного дослідження були представлені під час доповідей на міжнародних наукових конференціях “Молода спортивна наука України” (Львів, 2003–2006); міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми розвитку руху “Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України” (Тернопіль, 2004); науково-практичні конференції з міжнародною участю “Актуальні

проблеми розвитку фізичного виховання, спорту і туризму в сучасному суспільстві” (Івано-Франківськ–Микуличин, 2007); II Всеукраїнській конференції “Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації в Україні” (Дніпропетровськ, 2004); всеукраїнській науковій конференції “Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України” (Суми, 2004); континентальному семінарі „Олімпійська освіта: виховання, здоровий спосіб життя, соціальна адаптація”(Київ, 2007).

Висновки та основні положення дисертації автором доповідалися під час методичного семінару керівників методичних об'єднань та вчителів-методистів фізичної культури Львівської області з питань упровадження олімпійської освіти (2006, 2007).

Аналітичні та прикладні матеріали дослідження обговорювалися під час щорічних науково-методичних конференцій професорсько-викладацького складу Львівського державного університету фізичної культури (2005–2007), а також розглядалися на засіданнях наукового гуртка аспірантів (2006–2007).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 15 публікаціях, серед яких навчальний посібник “Олімпійський всезнайко” (2007), 9 статей надрукованих у наукових фахових виданнях ВАК України; 7 публікацій виконано одноосібно.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, практичних рекомендацій та 12 додатків. Текст дисертації викладено на 253 сторінках. Робота містить 19 таблиць і 13 рисунків.

Перелік використаних джерел налічує 193 найменування, у тому числі 20 праць зарубіжних авторів.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження; показано зв'язок дослідження з науковими програмами, планами й темами; розкрито наукову новизну одержаних результатів та їхнє практичне значення; подано загальні відомості про публікації з проблеми дисертаційного дослідження; висвітлено особистий внесок здобувача, вказано сферу апробації результатів дослідження; представлено структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** “Роль олімпійської освіти у процесі фізичного виховання учнів загальноосвітніх шкіл” проаналізовано та узагальнено наукові праці за темою дослідження. Літературний огляд висвітлює: понятійний апарат з проблематики олімпійської освіти; категорію олімпізму як складову освіти та виховання молоді; зміст, мету, завдання та функції олімпійської освіти; діяльність Міжнародної олімпійської академії у напрямі вирішення проблем олімпійської освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

На підставі того, що філософія олімпізму пропагує ідеї, правила та принципи, базовані на цінностях, притаманних людському суспільству (взаєморозуміння, взаємоповага, дружба, честь, гідність), втілює прагнення людства до гармонійного розвитку особи, гуманістичний потенціал олімпійського руху може слугувати ідейною і моральною основою концепції освіти та виховання сучасної молоді. При цьому важливу роль відіграє олімпійська освіта, мета якої полягає в залученні різних верств населення, насамперед школярів, до фізичної активності. Олімпійська освіта посідає важливе місце у системі фізичного виховання: з одного боку сприяє обізнаності у питаннях олімпійського руху, з іншого – сприяє підвищенні зацікавленості до фізичної культури, пропагує загальнолюдські ідеали та цінності.

Загалом у доступній вітчизняній науково-методичній літературі, не зважаючи на значущість олімпійської освіти та актуальність її впровадження у навчально-виховний процес, помітно бракує відповідних праць.

У **другому розділі** “Методи та організація дослідження” представлено систему взаємодоповнюючих методів, адекватних об’єкту, предмету, меті та завданням дослідження; обґрунтовано доцільність використання цих методів, а також описано організацію дослідження.

Аналіз науково-методичної літератури дозволив визначити стан досліджуваних питань щодо олімпійської освіти в Україні та низці зарубіжних країн.

Методи теоретичної інтерпретації дали змогу: 1) виокремити та вивчити складові предмета дослідження (організація, зміст і методичне забезпечення олімпійської освіти школярів) та взаємозв'язок між цими частинами; 2) вивчити чинні програми олімпійської освіти для дітей і молоді в окремих зарубіжних країнах та обґрунтувати зміст і форми олімпійської освіти серед учнів середнього шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладах України; 3) окреслити шляхи впровадження олімпійської освіти для дітей середнього шкільного віку у загальноосвітніх навчальних закладах України.

Шляхом анкетування вивчали ставлення школярів до фізичної культури, їхню обізнаність в олімпійському русі та ставлення вчителів фізичного виховання до поширення інформації олімпійської тематики серед учнівської молоді. Опитування передбачало підготовку двох видів анкет: для учнів і для вчителів фізичної культури. Також використовували анкету, розроблену міжнародною науково-дослідницькою групою в рамках міжнародного проекту „Здоров’я, спортивний стиль життя і олімпійські ідеали: на перехресті культур і освіти молоді в Європі”. Таку олімпійську анкету вже понад п’ять років використовують у країнах Європейського Союзу для визначення олімпійської обізнаності учнівської молоді різних країн Європи.

Метод часткових статистичних спостережень дав змогу дослідити сукупності вибірки 12-річних школярів та вчителів фізичної культури м. Львова.

Статистична перевірка робочої гіпотези здійснювалася за допомогою статистичного тесту часток та критерія знаків Пірсона.

Вирішення поставлених завдань передбачали проведення дослідження чотирма етапами.

На першому етапі (листопад 2004 – березень 2005 року) було вивчено й теоретично осмислено суть проблеми, з'ясовано об'єкт, предмет дослідження, визначено мету, завдання дослідження, розроблено план його виконання.

На другому етапі (квітень – травень 2005 року) було розроблено організаційно-методичні заходи, спрямовані на підвищення обізнаності школярів в олімпійському русі та на формування позитивного ставлення до занять фізичними вправами 12-річних учнів.

На цьому ж етапі було проведено констатуючий експеримент, мета якого полягала у зборі інформації про обізнаність школярів у питаннях олімпійського руху та про їхнє ставлення до занять фізичними вправами. Всього за допомогою методики стратифікованого відбору анкетуванням було охоплено 696 респондентів – учнів загальноосвітніх навчальних закладів м. Львова. З метою дослідження перспектив поширення олімпійської освіти у шкільному навчально-виховному процесі за допомогою методики механічного відбору було проведено анкетування 54 учителів фізичної культури на базі 27 шкіл м. Львова.

Мета третього етапу (вересень 2005 – травень 2006) – проведення педагогічного експерименту. Мета педагогічного експерименту полягала у перевірці ефективності запропонованих організаційно-методичних заходів олімпійської освіти, спрямованих на підвищення обізнаності учнів в олімпійському русі.

До експерименту було залучено 179 учнів восьми 7-х класів: чотирьох класів двох міських шкіл (середні школи №21 і №62 м. Львова) і чотирьох класів чотирьох сільських шкіл (загальноосвітні школи № 1 і № 2 с. Угринів, загальноосвітні школи с. Майдан і с. Ямниця Тисменицького району Івано-Франківської області). Після анкетування з учнів цих класів було сформовано два контрольні та два експериментальні класи (по два класи у міській і сільській школах). Експериментальні класи (n=86) склалися з учнів середньої школи №21 м. Львова і загальноосвітньої школи №2 с. Угринів Івано-Франківської області контрольні класи (n=93) – з учнів середньої школи №62 м. Львова та загальноосвітніх шкіл с. Майдан і с. Ямниця Івано-Франківської області, які займалися за чинною програмою з фізичної культури.

Педагогічний експеримент тривав один навчальний рік (2005/2006) і полягав у тому, що на уроці вчитель фізичної культури, за нашими вказівками, протягом 3–5 хвилин повідомляв учням інформацію олімпійської тематики про цікаві факти з історії Олімпійських ігор, вказуючи, що детальніші відомості можна отримати з певного розділу авторського навчального посібника “Олімпійський всезнайко”. Стимулом для вивчення матеріалу було підвищення

оцінки з предмета. Показники рівня сформованості суб'єктів вимірювання визначали на початку і в кінці педагогічного експерименту.

Під час педагогічного експерименту в експериментальних класах було проведено спортивно-театралізоване свято “Малі Олімпійські ігри”. Після вивчення матеріалу посібника “Олімпійський всезнайко” з учнями експериментальних класів проводили вікторину “Що Ти знаєш про Олімпійські ігри?”. Вибір цих заходів зумовлений тим, що вчителі-практики фізичної культури визначили їх як найефективніші на етапі формування національної системи олімпійської освіти школярів.

Четвертий етап (червень 2006 – лютий 2007 року) передбачав аналіз та узагальнення одержаних результатів; опрацювання матеріалів педагогічного експерименту; літературне оформлення дисертації, а також упровадження результатів дослідження в навчальний процес учнів, студентів, слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів фізичної культури, про що свідчать відповідні акти.

У **третьому розділі** “Міжнародний досвід впровадження олімпійської освіти у навчально-виховний процес школярів” проаналізовано зміст та особливості впровадження олімпійської освіти у загальноосвітніх навчальних закладах різних країн. Вивчено досвід окремих пострадянських країн, окремих держав Європи, Азії, Австралії, в яких активно впроваджуються різноманітні програми олімпійської освіти. Зокрема, в Англії, окрім теоретичних уроків з фізкультурної освіти, вирішувати завдання олімпійської освіти покликані заочні клуби юних олімпійців. У Греції олімпійська освіта реалізується на основі впровадження комплексної програми, що охоплює різні вікові групи школярів і підготовку викладачів з числа студентів. У Республіці Білорусь введено у шкільний навчально-виховний процес учнів спецкурс “Олімпізм і сучасне суспільство”.

Особливу увагу приділено Російській Федерації, у якій віддавна й дієво реалізуються завдання олімпійської освіти серед учнівської молоді. У Російській Федерації створено державно-громадську модель олімпійської освіти, що базується на тісній співпраці Олімпійського комітету Росії, регіональних олімпійських академій та органів державного управління освітою, фізичною культурою і спортом. Саме в Російській Федерації вперше серед колишніх радянських республік було розроблено програму олімпійської освіти для школярів середнього шкільного віку (1989), спільно видано з Олімпійським комітетом Росії наказ Міністерства освіти Російської Федерації “Про організацію вивчення питань олімпійського руху та Олімпійських ігор у навчальних закладах різних рівнів” (1994). Інтенсифікація процесу формування російської системи олімпійської освіти сприяла тому, що було ухвалено рішення про введення олімпійської освіти самостійним предметом у навчальні плани вищих закладів освіти фізкультурного профілю.

Сучасні програми олімпійської освіти, що впроваджуються в загальноосвітніх школах Російської Федерації, спрямовані на вдосконалення системи знань з питань олімпійського руху, формування мотивації до активних занять фізичними вправами. У загальноосвітніх навчальних закладах та у вищій школі Російської Федерації діє типовий розподіл навчальних годин з дисципліни “Олімпійська освіта”, який передбачає від 40 навчальних годин у дошкільних закладах до 300 годин для школярів (початкова школа – 80, неповна середня школа – 120, середня школа – 20, старша школа – 80) та 100 годин для студентів I–II курсів. Питання олімпійської тематики введено в екзаменаційні білети з фізичної культури для учнів 9-ї 11-х класів.

Вважаємо, що вивчення зарубіжного досвіду, і зокрема аналіз програмних, організаційно-методичних, кадрових основ олімпійської освіти школярів загальноосвітніх навчальних закладів, дозволить покращити національну систему шкільної олімпійської освіти.

У четвертому розділі “Обізнаність 12-річних школярів в олімпійському русі та їхнє ставлення до занять фізичними вправами” проаналізовано обізнаність учнів 12-річного віку в олімпійському русі та виявлено їхнє ставлення до фізичної культури до та після педагогічного експерименту. Також ми з'ясували ставлення вчителів фізичної культури до поширення знань олімпійської тематики.

Дослідження, проведені до початку педагогічного експерименту, показали, що українські школярі значно менше знають про олімпійський рух, ніж їхні однолітки в Європі (таблиці 1, 2).

Таблиця 1

Відповіді 12-річних школярів України (власні дослідження) та деяких європейських країн (за А. Rychteckі) на питання олімпійської тематики (% правильних відповідей)

Питання	Україна	Польща	Угорщина	Греція	Німеччина
В якому місті були проведені перші Олімпійські ігри сучасності?	22,6	68,8	64,6	51,7	43,7
В якому році були проведені перші Олімпійські ігри сучасності?	14,6	26,1	50,7	30,0	28,0
Чи відомо тобі щось про П'єра де Кубертена?	0	7,2	25,1	14,4	4,3
Чи отримуєш Ти інформацію про Олімпійські Ігри в школі?	0	14,2	63,9	30,6	43,0

Таблиця 2

Асоціації 12-річних школярів України (власні дослідження) та Чеської Республіки (за А. Rychteckí), пов'язані з Олімпійськими іграми про (% відповідей)

Асоціації	Українські школярі *	Чеські школярі
Спортивні змагання	3,1	83,2
Види спорту, спортсмени	11,7	65,3
Емоції	0	29,7
Індивідуальна точка зору	0	21,9
Олімпійські символи	0	17,9
Комерціалізація	0	4,2
Мир	0	2,7
Участь більше, ніж перемога	0	2,1
Чесна гра (Fair play)	0	1,1
Комерціалізація, гроші	0	1,1
Міжнародне взаєморозуміння	0	0,9
Немає асоціацій	85,2	0

* – до проведення педагогічного експерименту

Отже, Олімпійські ігри чеська молодь сприймає у зв'язку зі спортом, спортсменами, соціально-емоційним досвідом, з позитивними принципами – мир, “чесна гра” тощо. В українських школярів, на відміну від чеських, зафіксовано значно меншу кількість асоціацій, пов'язаних з Олімпійськими іграми; Олімпійські ігри у них не асоціюються з позитивними принципами – мир, чесна гра, міжнародне взаєморозуміння тощо.

Під час педагогічного експерименту для учнів експериментальних класів було запропоновано заходи олімпійської освіти, які передбачали: введення навчального посібника “Олімпійський всезнайко”, серії плакатів, виданих з ініціативи Олімпійської академії України (видавництво “Олімпійська література”, м. Київ); проведення спортивно-театралізованого свята “Малі Олімпійські ігри” за нашим сценарієм та розробленої нами вікторини “Що Ти знаєш про Олімпійські ігри?”.

Після проведення педагогічного експерименту з використанням запропонованих автором організаційно-методичних заходів олімпійської освіти учні експериментальних класів показали значно кращу обізнаність у питаннях олімпійської тематики (таблиці 3, 4).

Результати опитування після педагогічного експерименту свідчать, що у 12-річних школярів Олімпійські ігри почали викликати різні асоціації. До педагогічного експерименту у більшості учнів (67,5%) не виникало жодних асоціацій щодо Олімпійських ігор. Після впровадження заходів олімпійської освіти у школярів значно збільшилася кількість асоціацій, пов'язаних з Іграми.

У переважної більшості учнів Ігри асоціюються з видами спорту (57,0%), змаганнями (53,5%), спортсменами (46,5%). Серед інших асоціацій називали також олімпійський вогонь, медаль, перемогу, єдність усіх людей та ін. Важливим є те, що у 12-річних школярів Олімпійські ігри почали асоціюватися з олімпійськими принципом – чесною грою. Під час анкетування ми не виявили жодного учня, у котрого б не виникали асоціації щодо Олімпійських ігор.

Таблиця 3

Відповіді 12-річних українських школярів експериментальних класів на питання олімпійської тематики до та після педагогічного експерименту (% правильних відповідей, n=86)

Питання	До експерименту	Після експерименту	$\alpha <$
Чи відомо Тобі щось про Олімпійські ігри?	13,6	86,0	0,01
Чи відомо Тобі щось про Олімпійські ігри Стародавньої Греції?	3,5	56,9	0,01
Чи відомі Тобі олімпійські ідеали?	10,5	39,5	0,01
Де були проведені перші Олімпійські ігри сучасності?	18,6	68,7	0,01
Коли були проведені перші Олімпійські ігри сучасності?	16,3	56,9	0,01
Де були проведені останні зимові Олімпійські ігри?	19,8	61,6	0,05
Де були проведені Олімпійські ігри 2004 року?	25,6	76,8	0,01
Чи знаєш Ти символ олімпійських кілець?	15,1	52,3	0,05
Хто президент Міжнародного олімпійського комітету?	0	27,9	0,01
Чи відомо Тобі щось про П'єра де Кубертена?	20,9	59,3	0,05
Чи знаєш Ти олімпійських чемпіонів?	30,2	84,9	0,05
Чи знаєш Ти щось про Паралімпійські ігри?	12,8	67,5	0,01
Чи захоплюєшся Ти кимось із олімпійських чемпіонів?	17,4	39,5	>0,05
Чи хотів (-ла) би Ти стати олімпійським чемпіоном (чемпіонкою)?	37,2	60,5	>0,05

Певний інтерес викликають відповіді вчителів фізичної культури. На запитання анкети “Чи вважаєте Ви, що поширення знань з олімпійської тематики могло б підвищити зацікавленість школярів фізичною культурою?” 58,9% учителів відповіли, що олімпійська освіта могла б стати одним з дієвих чинників залучення учнівської молоді до занять фізичними вправами. Разом з тим 41,1% учителів вважають, що такий напрямок може бути реалізованим тільки за певних умов, а саме: забезпечення відповідними методичними матеріалами, уведення додаткових годин, введення окремого розділу у навчальну програму тощо.

Таблиця 4.

Асоціації 12-річних українських школярів, пов'язані з Олімпійськими іграми до та після педагогічного експерименту (% відповідей, n=86)

Асоціації	До експерименту	Після експерименту
Види спорту	15,1	57,0
Змагання різних країн	10,5	53,5
Спортсмени	19,8	46,5
Дух Олімпійських ігор Стародавньої Греції	немає	27,9
Олімпійська медаль	немає	20,9
Олімпійський вогонь	немає	17,4
Перемога	немає	13,6
Єдність усіх людей	немає	10,5
Слава	7,1	9,3
Сила	немає	7,1
Чесна гра	немає	7,1
Здоров'я	немає	7,1
Немає асоціацій	67,5	0

Для визначення ставлення школярів контрольних та експериментальних класів до предмету “Фізична культура” ми провели анкетування учнів до і після педагогічного експерименту (таблиця 5).

Результати анкетування свідчать, що загалом у 12-річних школярів знижується зацікавленість предметом “Фізична культура”, але під впливом експериментального фактора вдається досягти як 100% позитивного ставлення до уроку, так і збільшення кількості учнів, котрі відвідують секції з виду спорту.

Дослідження обізнаності 12-річних школярів у питаннях олімпійської тематики та вивчення їхнього ставлення до фізичної культури вказує на необхідність розробки сучасних підходів до формування системи олімпійської освіти з використанням різноманітних форм.

Таблиця 5

Ставлення 12-ти річних українських школярів до предмету “Фізична культура” до та після педагогічного експерименту

Питання	До експерименту			Після експерименту		
	Учні контрольних класів, % (n=93)	Учні експериментальних класів, % (n=86)	α	Учні контрольних класів, % (n=93)	Учні експериментальних класів, % (n=86)	α
Чи подобається урок фізичної культури?	86,0	90,7	0,33	80,6	100	0
Чи відвідував би урок, якщо б він був не обов'язковий?	82,8	87,2	0,41	79,6	100	0
Чи відвідуєш секції з виду спорту?	40,8	35,0	0,42	33,3	45,3	0,03

Під час виконання дисертаційного дослідження ми виявили найефективніші форми впровадження олімпійської освіти у шкільний навчально-виховний процес, що дозволяють покращити рівень теоретичних знань школярів з предмета “Фізична культура” та залучати учнів до активних занять фізичними вправами. Зокрема, ми рекомендуємо:

- введення додаткових уроків олімпійської освіти;
- використання міжпредметних зв'язків;
- використання позакласних заходів;
- організацію клубів, олімпійських класів;
- використання комплексу заходів – міжпредметних зв'язків, впровадження спецкурсів, застосування позакласних та позаурочних форм тощо;
- виконання завдань олімпійської освіти під час педагогічної практики студентів вищих закладів освіти фізкультурного профілю.

У **п'ятому розділі** “Аналіз і узагальнення результатів дослідження” підведено підсумки дослідження та виокремлено три групи даних.

Результати наших досліджень **підтверджують** висновки науковців (Сергеев В, 1998, 2001; Столяров В., 1998; Родиченко В., 2002; Контаністов А., 2003; Высоцки Ц., 2004 та ін.) про низький рівень засвоєння дітьми знань з олімпійського руху, ідеали і цінності олімпізму; про те, що, починаючи з 12-річного віку, серед школярів знижується інтерес до занять фізичними вправами (Голенко А., 1991; Новик Е., 1991; Фомин Л., 1991; Шклярник С., 1991; Безверхня Г., 2000; Батутис О., 2002; Кардялис К., 2002; Митчик О., 2002; Міщенко О., 2002; Кравченко В., 2005 та ін.); упровадження знань олімпійської тематики у шкільний навчально-виховний процес змінює на позитивне та дієве ставлення учнів до занять фізичними вправами (Столяров І., 1992; Родиченко В. 1997; Косневич Е., 1998; Кулинкович Е., Михневич О., 1998;

Рыхтецки А., Науль П., 1998; Чернецкий Ю., 2000; Высоцки Ц., 2004; Калабин В., 2004; Лубышева Л., Антипова М., 2005; Печерский В., Сучилин А., 2005 та ін.).

Другу групу складають результати досліджень, які **доповнюють** відомі розробки на основі використаного зарубіжного досвіду щодо організації олімпійської освіти в зарубіжних країнах (Булатова М., 2002; Ашанин В., Кудиненко В., Олейник Н., 2005 та ін.); ролі олімпійської освіти у навчально-виховному процесі учнів загальноосвітніх навчальних закладів (Бережний В., Філь С., Попов А., 1994; Саакян Э.; Лабскір В., Любиев А., Олейник А., Эпштейн Л., 1998; Саланин И., 1998; Ришняк Б., 1998; Юнусов Т., Хамракулов А., 1998; Булатова М., 2002, Столяров В., 2002; Аллакаева Л., 2003; Поликарпова Г., 2003; Козлова К., 2004; Nurponen H., Vuolle P., 2002 та ін.); понятійного тлумачення суті та змісту олімпійської освіти (Москвичев Ю., Сергеев В., 1999; Булатова М.М., 2002; Столяров В., 2002; Родиченко В., 2002; Кобринский М., 2002; Печерский Н., Сучилин А., 2003; Naul R., 1999; Rychtecki A., 2003 та ін.).

Новими є такі результати:

- вперше комплексно досліджено обізнаність школярів загальноосвітніх шкіл України у питаннях олімпійського руху, історії Олімпійських ігор, сутності олімпійських ідеалів та порівняно ці знання з аналогічними знаннями однолітків зарубіжних країн;
- виявлено асоціації 12-річних учнів, пов'язані з Олімпійськими іграми, та наявність ідеалів і спортивних кумирів в українських школярів;
- з'ясовано думку вчителів фізичної культури про основні форми та навчально-методичне забезпечення олімпійської освіти учнів різного віку;
- систематизовано, обґрунтовано й адаптовано для учнів середнього шкільного віку навчальний матеріал з історії, філософії, організації олімпійського руху.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз науково-методичної літератури та практики фізичного виховання з обраної теми свідчить про таке:

- олімпійська освіта все частіше стає предметом наукового аналізу вчених, котрі досліджують науково-педагогічні, нормативно-правові, організаційні основи, навчально-методичне, кадрове забезпечення та перспективи розвитку системи олімпійської освіти різних верств населення;
- поняття “олімпійська освіта”, ”олімпійське виховання” різні автори трактують неоднаково та визначають з різних точок зору: філософської, культурологічної, суспільно-історичної, педагогічної та ін.;

— в українській науково-методичній літературі малодослідженими залишаються питання щодо формування та розвитку системи шкільної олімпійської освіти.

2. Важливе значення для формування системи олімпійської освіти в Україні має зарубіжний досвід, зокрема тих країн, які віддавна й ефективно впроваджують різноманітні форми олімпійської освіти у шкільний навчально-виховний процес. До таких країн належать Австралія, Англія, Греція, Естонія, Латвія, Російська Федерація та ін. У цих країнах активно впроваджуються різноманітні програми олімпійської освіти в навчальних закладах різних рівнів та типів.

3. Олімпійська освіта посідає важливу роль у процесі фізичного виховання школярів і має вагоме практичне значення. Використання олімпійської тематики значно розширює знання школярів про культурно-виховні можливості олімпізму, його гуманістичний потенціал, сприяє формуванню загальнолюдських цінностей, розвиває почуття взаємодопомоги, взаємоповаги, дружби, втілює прагнення до гармонійного розвитку особистості. Засвоєння культурно-виховних ідеалів і цінностей олімпізму в навчально-виховному процесі позитивно й цілеспрямовано впливає на формування духовної, моральної, естетичної культури особистості дитини.

Важлива роль у формуванні олімпійської освіти належить учителю фізичної культури. Проведене у процесі нашого дослідження опитування засвідчило, що вчителі фізичної культури позитивно ставляться до поширення знань олімпійської тематики і вважають, що вона може стати одним з дієвих засобів залучення підлітків до занять фізичними вправами. Водночас лише 16,7% учителів забезпечені відповідними навчально-методичними матеріалами. Переважна більшість учителів фізичної культури інформують школярів про олімпійський рух нерегулярно та безсистемно.

4. Результати проведеного нами анкетування засвідчують низьку обізнаність українських 12-річних учнів загальноосвітніх шкіл з питань олімпійської тематики. Підлітки фактично нічого не знають про історію Олімпійських ігор, видатних олімпійців та діячів спорту, олімпійську символіку, олімпійські ідеали, роль та значення Ігор Олімпіад для світового співтовариства, дружби та миру між народами.

Впровадження запропонованих організаційно-методичних заходів позитивно вплинуло на обізнаність школярів щодо олімпійського руху. Це підтвердили результати педагогічного експерименту: обізнаність учнів в олімпійській тематиці покращилася в середньому на 45,9%, а, наприклад, у питанні “Чи відомо Тобі щось про Олімпійські ігри?” кількість правильних відповідей зросла на 72,4%. У чотирнадцяти питаннях “Олімпійської анкети” результати відповідей школярів покращилися з різним рівнем істотності: у

восьми питаннях – на рівні $\alpha=0,01$, у чотирьох – на рівні $\alpha=0,05$ і у двох – рівень істотності не достовірний ($\alpha>0,05$).

У школярів 12-річного віку загальноосвітніх шкіл України виникають різні асоціації щодо Олімпійських ігор. До проведення педагогічного експерименту у 67,5% учнів Олімпійські ігри не викликали жодних асоціацій. Після річного педагогічного експерименту не було виявлено жодного учня, у котрого б Олімпійські ігри не викликали будь-яких асоціацій. У переважній більшості школярів Олімпійські ігри асоціюються з видами спорту (57,0%), змаганнями (53,5%), спортсменами (46,5%), Олімпійськими іграми Стародавньої Греції (27,9%). Серед інших асоціацій є також олімпійський вогонь, олімпійська медаль, перемога, єдність усіх людей тощо.

5. Нашими дослідженнями підтверджено, що саме з 12-річного віку серед школярів починає знижуватися інтерес до уроку фізичної культури та зменшуватися кількість учнів, котрі відвідують спортивні секції. На початку педагогічного експерименту ми не виявили статистичних розбіжностей між учнями контрольних та експериментальних класів: урок фізичної культури подобався 86,0% учням контрольних та 90,7% учням в експериментальних класів ($\alpha=0,33$); відвідували б заняття якщо це було б не обов'язково 82,8% школярів контрольних та 87,2% – експериментальних класів ($\alpha=0,41$); додатково займалися в спортивних секціях 40,8% учнів контрольних та 35,0% експериментальних класів. Після проведення педагогічного експерименту у контрольних класах зменшилася кількість учнів, котрі відвідували спортивні секції з 40,8 до 33,3% – експериментальних класів ($\alpha=0,42$). З упровадженням організаційно-методичних заходів олімпійської освіти в експериментальних класах досягнуто 100% позитивного ставлення учнів експериментальних класів до уроку фізичної культури і збільшення кількості підлітків, котрі відвідували секції з виду спорту (з 35,0 до 45,3% відповідно). Після педагогічного експерименту ми встановили статистичну відмінність контрольних і експериментальних класів на рівні істотності $\alpha=0$ і $\alpha=0,03$.

6. Після завершення педагогічного експерименту статистично підтверджено ефективність запропонованих нами організаційно-методичних заходів олімпійської освіти задля підвищення обізнаності 12-річних учнів з олімпійського руху, залучення їх до занять фізичними вправами та зміни на позитивне й активне їхнього ставлення до предмету “Фізична культура”.

7. У ході роботи ми обґрунтували й запропонували для впровадження форми олімпійської освіти для дітей середнього шкільного віку. Це, зокрема: введення додаткових уроків олімпійської освіти; використання міжпредметних зв'язків, позакласних заходів; організація клубів, олімпійських класів; виконання завдань олімпійської освіти під час педагогічної практики студентів вищих закладів освіти фізкультурного профілю.

Наше дослідження не висвітлює всіх аспектів зазначеної проблеми. Серед подальших перспективних напрямів відзначимо дослідження змісту, структури, завдань, принципів олімпійської освіти дошкільнят, учнів та студентів, підготовки кадрів для реалізації програм олімпійської освіти, пропаганди олімпізму та ідеалів олімпійського руху; залучення олімпійців, ветеранів спорту до виховної роботи серед дітей та молоді тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Юхимук В. Олімпійський всезнайко: Навч. посіб. для учнів середнього шкільного віку. – Л.: Ліга-Прес, 2007. – 128 с.
2. Юхимук В. Олімпійська освіта школярів в діяльності Міжнародної олімпійської академії // Спортивна наука України. – 2007. – № 3 (12). – С. 36–43. – Режим доступу: www.lviv_unfiz.com.ua.
3. Юхимук В. Аналіз навчальних програм олімпійської освіти школярів загальноосвітніх навчальних закладів Російської Федерації // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2007. – Вип.11. – Т.2. – 1–204 с. pdf.
4. Юхимук В., Мандюк М. Ставлення учителів фізичного виховання до поширення знань олімпійської тематики серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів м. Львова // Слобожанський науково-спортивний вісник: Матеріали наук. конф. – Х., 2007. – №11. – С. 28–31. *(Внесок автора полягає у постановці проблеми, виборі методів дослідження, аналізі отриманих результатів, формулюванні висновків).*
5. Юхимук В. Актуальні питання навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти школярів України // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2006. – Вип. 10. – Т. 3. – С. 414–419.
6. Юхимук В.П. До питання понятійного тлумачення словосполук „олімпійська освіта” та „олімпійське виховання” // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2005. – Вип. 9. – Т.4.– С. 237–242.
7. Вацеба О.М., Юхимук В.П. Уявлення та знання українських школярів про цінності олімпізму // Спортивна наука України. – 2005. – №1. – С.15–23. – Режим доступу: www.lviv_unfiz.com.ua. *(Внесок автора полягав у аналізі результатів анкетування, формулюванні висновків).*
8. Вацеба О., Юхимук В. Порівняльний аналіз асоціацій чеських та українських школярів про Олімпійські ігри // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. / За ред. С.С. Єрмакова. – Х., 2004. – № 15. – С.22–27. *(Автору належить аналіз спеціальної літератури, вибір методів дослідження, формулювання висновків).*

9. Вацеба О., Юхимук В. Актуальні проблеми олімпійської освіти в загальноосвітніх навчальних закладах України // Олімпійський спорт і спорт для всіх: Тези доп. ІХ Міжнар. наук. конгр. – К., 2005. – С.8. *(Внесок автора полягає у постановці проблеми, формулювання висновків).*
10. Вацеба О., Юхимук В. Ставлення чеських школярів до олімпійських ідеалів (за результатами аналізу літературних джерел) // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2004. – Вип. 8. – Т.4. – С.53–58. *(Внесок автора полягав у пошуку джерельної бази, аналізі науково-методичної літератури, формулюванні висновків).*
11. Вацеба О., Юхимук В. Актуальні питання олімпійської освіти у навчально-виховному процесі учнів загальноосвітніх шкіл України (на прикладі м. Львова) // Олімпійська освіта: виховання, здоровий спосіб життя, соціальна адаптація: Матеріали континент семінару. – К., 2007. – С.87–93. *(Автору належить аналіз науково-методичної літератури, постановка проблеми, формулювання висновків).*
12. Вацеба О., Юхимук В. Олімпійська освіта як складова навчання та виховання школярів // Сучасні проблеми фізичного виховання та спорту школярів та студентів: Матеріали ІV Всеукр. наук. студент. конф. – Суми, 2004. – С. 388–390. *(Автору належить аналіз науково-методичної літератури, постановка проблеми, формулювання висновків).*
13. Юхимук В. Олімпійські ігри в уявленні школярів м. Львова // Актуальні проблеми розвитку руху „Спорт для всіх” у контексті європейської інтеграції України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Т., 2004. – С.225–228.
14. Юхимук В. Формування організаційно-методичних основ системи олімпійської освіти школярів України // Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації в Україні: Матеріали наук. конф. – Д., 2005. – С.128–131.
15. Вацеба О., Юхимук В. Формы олимпийского образования учеников общеобразовательных школ Украины // Perspective moderne ale impactului societății contemporane asupra educației fizice și sportului. – Chisinau: I.N.E.F.S., 2006. – P.114–117. *(Внесок автора полягав у аналізі результатів анкетування, виборі методів дослідження, формулюванні висновків).*

АНОТАЦІЇ

Юхимук В.П. Організаційно-методичні основи олімпійської освіти учнів загальноосвітніх шкіл України. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, Львівський державний університет фізичної культури, Львів, 2007 рік.

Дисертацію присвячено проблемі олімпійської освіти учнів середнього шкільного віку загальноосвітніх навчальних закладів України.

Об'єкт дослідження – олімпійська освіта школярів. Предмет дослідження – організація та методичне забезпечення олімпійської освіти учнів загальноосвітніх шкіл України.

Мета дослідження – обґрунтувати організаційно-методичні основи олімпійської освіти учнів середнього шкільного віку загальноосвітніх шкіл України.

Наукова новизна: визначено роль і значення олімпійської освіти у процесі фізичного виховання школярів України; виявлено асоціації підлітків на Олімпійські ігри, з'ясовано обізнаність 12-річних школярів у питаннях олімпійського руху та їхнє ставлення до уроку фізичної культури.

Обґрунтовано й запропоновано для впровадження форми олімпійської освіти для дітей середнього шкільного віку.

Ключові слова: олімпійська освіта, організаційно-методичні основи, учні загальноосвітніх шкіл, середній шкільний вік, обізнаність, асоціації, урок фізичної культури, олімпійський рух, впровадження форм олімпійської освіти.

Юхымук В.П. Организационно-методические основы олимпийского образования учеников общеобразовательных школ Украины. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 – физическая культура, физическое воспитание разных групп населения, Львовский государственный университет физической культуры, Львов, 2007 г.

Диссертация посвящена проблеме олимпийского образования учащихся среднего школьного возраста общеобразовательных школ Украины. Изучены и проанализированы достижения отечественных и зарубежных специалистов в области олимпийского образования детей и подростков.

Объект исследования – олимпийское образование школьников. Предмет исследования – организация и методическое обеспечение олимпийского образования учащихся общеобразовательных школ Украины.

Цель исследования – обосновать организационно-методические основы олимпийского образования учащихся учеников среднего школьного возраста общеобразовательных школ Украины.

Исследовательские приемы: анализ литературных источников и специализированных страниц из сети Интернет; методы теоретической интерпретации: анализ и синтез, обобщение, индукция и дедукция; социологические методы (опрос: анкетирование); педагогический эксперимент; методы математической статистики (метод частичных статистических наблюдений).

Научная новизна полученных результатов: представлено понятийное толкование терминов “олимпийское образование”, “олимпийское воспитание”,

которое базируется на общепедагогических подходах к категориям “образование”, “воспитание”, дополнена сущность олимпийского образования, его цель, задачи и функции в общеобразовательной школе; установлены место и роль олимпийской тематики в первом разделе «Учебный приоритетный материал» учебной программы для общеобразовательных учебных заведений “Основы здоровья. Физическая культура (5-12 классы)” (2005); определена осведомленность учеников общеобразовательных школ Украины в вопросах олимпийского движения и проведено сравнение этих знаний с аналогичными знаниями ровесников зарубежных стран; выявлены ассоциации 12-летних подростков на Олимпийские игры, отношение к олимпийским идеалам, спортивным кумирам; определена специфика усвоения знаний олимпийской тематики учащимися общеобразовательных учебных заведений Украины; определено отношение учителей физической культуры к основным формам реализации олимпийского образования среди учеников разного возраста; обоснован, систематизирован и адаптирован для учащихся среднего школьного возраста учебный материал по истории, философии, организации олимпийского движения; дополнены и обобщены сведения о содержании, структуре, средствах и направленности олимпийского образования школьников ряда зарубежных стран.

В первом разделе “Роль олимпийского образования в процессе физического воспитания учеников общеобразовательных школ” проанализированы и обобщены научные работы по теме исследования. Литературный обзор освещает: категорию олимпизма как составляющую образования и воспитание молодежи; содержание, цель, задачи и функции олимпийского образования; понятийный аппарат проблематики олимпийского образования; деятельность Международной олимпийской академии в направлении решения проблем олимпийского образования учащихся общеобразовательных школ.

Во втором разделе “Методы и организация исследования” представлена система взаимодополняющих методов, адекватных объекту, предмету, цели и задачам исследования; обоснована целесообразность использования этих методов, а также описана организация исследования.

В третьем разделе “Зарубежный опыт внедрения олимпийского образования в учебно-воспитательный процесс школьников” проанализировано содержание и особенности внедрения олимпийского образования в общеобразовательных учебных заведениях разных стран.

Изучен опыт отдельных постсоветских стран, отдельных государств Европы, Азии, Австралии. В Англии, кроме теоретических уроков физкультурного образования, решать задачи олимпийского образования призваны заочные клубы юных олимпийцев. В Греции олимпийское образование реализуется на основе внедрения комплексной программы, которая охватывает разные возрастные группы школьников и предусматривает подготовку преподавателей. В Республике Беларусь в школьный учебно-

воспитательный процесс учеников введен спецкурс “Олимпизм и современное общество”. Особое значение для внедрения олимпийского образования в общеобразовательные учебные заведения Украины имеет опыт Российской Федерации, в которой уже свыше 20 лет действует государственно-общественная модель олимпийского образования, разработан и введен ряд программно-нормативных документов, функционирует система подготовки кадров.

В четвертом разделе “Осведомленность 12-летних школьников об олимпийском движении и их отношение к занятиям физическими упражнениями” проанализирована осведомленность учеников 12-летнего возраста об олимпийском движении и выявлено их отношение к физической культуре до и после проведения педагогического эксперимента. Также определено отношение учителей физического воспитания к распространению знаний олимпийской тематики.

В пятом разделе “Анализ и обобщение результатов исследования” дана характеристика результатов, подтверждающих и дополняющих существующие исследования, а также данных научной новизны.

Ключевые слова: олимпийское образование, организационно-методические основы, ученики общеобразовательных школ, средний школьный возраст, осведомленность, ассоциации, урок физической культуры, олимпийское движение, внедрение форм олимпийского образования.

Organizational-methodological basics of secondary school pupils of Ukraine olympic education. – Manuscript.

Dissertation for obtaining degree of Candidate of Sciences in Physical Training and Sports in specialty 24.00.02 – Physical training of different population groups. – Lviv State University of Physical Culture, Lviv, 2007.

Research work is dedicated to problem of olympic education of middle school age pupils of Ukraine’s secondary educational institutions.

Research object: olympic education of pupils.

Research subject: Organization and methodological providence of secondary school pupils olympic education in Ukraine.

Research purpose: to give firm grounds to organizational-methodological basics of secondary school middle age pupil’s olympic education in Ukraine.

Research novelty: it is determined the role and meaning of olympic education in the process of pupils physical training in Ukraine; it is revealed teenager’s associations about Olympics; it is found out the knowledge of 12-year old pupils as to matters of olympic movement and their attitude as to physical training lesson.

It is recommended and solidly grounded form of implementation of middle school age pupil’s olympic education.

Key words: olympic education, organizational-methodological basics, pupils of secondary educational institutions, middle school age, knowledge, associations, physical training lesson, olympic movement, grounded form of olympic education.

